Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015

26 488 Behoeftestelling vervanging F-16

Nr. 386 BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2015

Op 11 maart jl. publiceerde de *Inspector General* van het Amerikaanse Ministerie van Defensie het rapport *F-35 Lightning II Program Quality Assurance and Corrective Action Evaluation*. Het betreft een vervolg op een eerder rapport uit september 2013 waarover ik de Kamer een reactie heb gestuurd (Kamerstuk 26 488, nr. 333 van 18 oktober 2013). Ik stuur u daarom ook een reactie op het vervolgrapport dat bij deze brief is gevoegd[1].

De *Inspector General* heeft onder meer tot taak de programma's en operaties van het Amerikaanse Ministerie van Defensie te evalueren. Tussen februari 2012 en juli 2013 verrichtte de *Inspector General* een onderzoek naar kwaliteitsaspecten van het F-35 programma. Dat onderzoek is uitgevoerd bij Lockheed Martin en vijf belangrijke onderleveranciers[2] en richtte zich vooral op de kwaliteitsmanagement-systemen, interne kwaliteitscontroles en contractclausules over de kwaliteit. Het onderzoek betrof dus niet de kwaliteit van het toestel zelf, maar de beheersing van het productieproces.

Het rapport uit september 2013 vermeldde dat er bij de zes bedrijven 363 afwijkingen waren geconstateerd van de *Aerospace Standard (AS)9100 «Quality Management Systems»*. Het rapport classificeerde 147 afwijkingen als «groot». De overige waren klein of betroffen mogelijkheden voor verbetering. Destijds deed de *Inspector General* elf aanbevelingen aan het F-35 *Joint Program Office* (JPO) om de kwaliteit in de productieketen te verbeteren en deze conform de standaard te laten functioneren. Het F-35 JPO en de betrokken leveranciers zijn vervolgens met de bevindingen uit het onderzoek aan de slag gegaan en hebben verbeteringen in de processen aangebracht.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl
[2] Northrop Grumman, BAE Systems, L-3 Display Systems, Honeywell Aerospace en United Technologies Aerospace Systems (UTAS)

kst-26488-386
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

In het najaar van 2014 heeft de *Inspector General* een vervolgonderzoek uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre de maatregelen hebben geleid tot een betere naleving van de *AS9100*. Uit het vervolgonderzoek – dat zich beperkte tot de Lockheed Martin fabriek in Fort Worth – bleek dat het kwaliteitsmanagementsysteem is verbeterd en dat het F-35 programma in het algemeen voldoet aan de eisen van de AS9100. Er zijn echter ook in dit onderzoek afwijkingen geconstateerd, 61 in totaal, waarvan er 27 worden geclassificeerd als «groot». De overige 34 zijn klein of betreffen mogelijkheden voor verbetering. Dit is een lichte verbetering ten opzichte van de bevindingen uit 2013 toen er op de locatie in Fort Worth 70 afwijkingen werden geconstateerd, waarvan 28 groot en 42 klein. Het betreft nu grotendeels nieuwe bevindingen. Het rapport doet negen nieuwe aanbevelingen aan het F-35 JPO en drie aan de *Defense Contract Management Agency* (DCMA), de Amerikaanse organisatie die het kwaliteitstoezicht bij defensieleveranciers uitvoert. Met negen aanbevelingen zijn het F-35 JPO en DCMA het volledig eens. Met drie aanbevelingen is het F-35 JPO het gedeeltelijk eens. De *Inspector General* heeft het F-35 JPO hierover om nadere toelichting gevraagd.

Uit dit rapport blijkt opnieuw de meerwaarde van onafhankelijk onderzoek naar het F-35 programma. Het toont voorts aan dat bevindingen werkelijk tot maatregelen leiden waarvan de doeltreffendheid in een vervolgonderzoek kan worden vastgesteld. Naast de *Inspector General* doen ook instanties zoals het *Government Accountability Office* en de *Director Operational Test & Evaluation* periodiek onderzoek naar het F-35 programma. Met de conclusies en inzichten van de onderzoeken kan het F-35 JPO maatregelen nemen om het programma verder te verbeteren.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert